

opravil gotovo ne trpi, ako pomanjšanje ne prekorači pravih mej, odgovarja manjšemu številu volilnih opravičencev. Zakon določuje z ozirom na to sledeče: V mestih, v katerih ni več kakor 100 volilcev, sestojata municipalni svet iz 20 članov. Kjer je več kakor 100 volilcev, volijo se za vsakih 50 volilcev 3 svetniški člani in sicer tako, da število članov municipalnega sveta ne presega: v glavnih mestih 160; v provincijalnih glavnih mestih z več kakor 100.000 prebivalci in v Odesi 80; v drugih okrajnih in prefekturkih glavnih mestih, kakor tudi v distriktnih glavnih mestih 60, v vseh drugih mestih 40. V distriktnih mestih sede v municipalnem svetu z glasovalno pravico tudi še: predsednik izvršujoče distriktne komisije in odposlanec crkvene uprave, ako sodi škofijsko oblastvo, da je treba imenovati odposlanca. Predno nastopijo člani svoje mesto, upravljati morajo to službo brezplačno, se zaprisežejo, ali če njih vera ne dopušča prisege, zaobljubijo se pismeno. Ako član izgubi pravico, da bi prisostoval sejam, kar se zgodi, ako pride v sodno preiskavo, ali če pride v konkurz itd. ali če svojo službo odloži, stopi na njegovo mesto, dokler je izključen, oziroma še za nadaljno službeno dobo, oni namestnik, kateri je o svojem času dobil največ glasov. Noben član ne sme brez tehtnega razloga izostati od seje in mora naznaniti pismeno mêru svoj izostanek ter navesti razloge, kateri so v zakonu določno naštetih. Mêr objavi pisanje zboru. Ako izostane član, ne da bi se bil opravičil, ali če municipalni svet ne pripozna navedenih razlogov, more se izostali član z dvetretjinsko večino kaznovati z globo (katera ne sme biti višja, kakor 75 rubljev) v prvem slučaji, in ako član zopet izostane, sme ga svet začasno izključiti.

(Konec prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Izvršba na potresno podporo v pokritje zaslužka na popravah je dopustna.

Vsled prošnje Valentina A. dovolilo je deželno sodišče v Lj. z odlokom z dne 23. novembra 1895, št. 10281 v delovito po-

kritje tirjatve v znesku 1519 gl. 47 kr. na zaslužku za zidarske poprave, potrebne vsled potresa pri hiši Alojzije B., sodno prepoved na slednji dovoljeno in pri njeni hiši zastavno-pravno zavarovano, vendar še neizplačano državno posojilo v znesku 1000 gl.

Proti temu odloku se stranki sami sicer nista pritožili, pač pa je finančna prokuratura v Lj. vložila neposredno pri višjem deželnem sodišči v Gr. ničnostno pritožbo, vsled katere je isto z naredbo z dne 31. decembra 1895, št. 12180, uvažujé, da prepoved zadeva v zmislu zakona z dne 6. julija 1895, št. 94. drž. zak., povodom potresa leta 1895., iz državnih sredstev dovoljeno posojilo, na katero pa v zmislu cesarske naredbe z dne 22. decembra 1865, št. 142. drž. zak., prepoved ni dopustna, — in uvažujé, da se je ta cesarska naredba izrecno v ta namen izdala, da se državna podpora, dovoljena pomoči potrebnim v olajšavo bede, svojemu namenu ne odtegne, radi česar se le-ta iz javno-pravnih razlogov izdani predpis ne sme izpremeniti niti vsled sporazuma obeh strank, torej tudi ne s tem, da ni nobena stranka vložila rekurza proti zakonu protivnemu odloku, in da je finančna prokuratura, zastopaje c. kr. érar, vpravičena naznaniti proti zakonitim predpisom izdane sodne naredbe, da se primerno popravijo, — gorenji odlok razveljavilo ter prvemu sodišču naložilo, da navedeno prošnjo prosilcu vrne.

Vsled revizijskega rekurza Valentina A. pa je najvišje sodišče z odločbo z dne 26. februarja 1896, št. 2342, uvažujé, da bi se bilo imelo sicer s strani finančne prokurateure za Kranjsko, zastopaje c. kr. érar, dovolitev prepovedi izpodbijati potom rekurza, kateri je bilo vložiti pri prvi instanci, kakor to določa tudi naredba c. kr. finančnega ministerstva z dne 29. septembra 1892, št. 28132 ex 1891 (ukaznik pravosodnega ministerstva št. XX. ex 1892) in ukaz pravosodnega ministerstva z dne 5. maja 1893, št. 890 (ibid. št. X. ex 1893), da pa je trebalo, ker je višje deželno sodišče vsled neposredno pri istem vložene pritožbe že v stvari sami razsodilo, meritorično rešiti vprašanje o dopustnosti dovoljenja prepovedi; uvažujé, da se je imelo to zgoditi na onih podlagah, katere so dane po vsebini vloge, kojo je bilo rešiti, in pritožbe vložene v svrhu varovanja javnih zajmov, v prošnji sami pa prosilec priloži pismeno potrdilo, ki v tem oziru po ničnosti pritožbi finančne prokurateure ni ovrženo, da tirjatev, za kojo se prosi prepovedi, obsega edino le zidarski zaslužek povodom poprave po po-

tresu poškodovane, izvršenki lastne hiše; uva žuje, da se je prosilo za varnostno prepoved na državno posojilo, ki se je v zmislu državnega zakona z dne 6. julija 1895, št. 94. drž. zak., dolžnici dovolilo v svrhu poprave njene, po potresu spomladi leta 1895. poškodovane hiše, s tem pa še nikakor ni nameravalo, kakor ima to v mislih cesarska naredba z dne 22. decembra 1865, št. 142. drž. zak., državni predujem za zidanje njegovemu, po navedenem državnem zakonu določenemu namenu odtegniti; uva žuje, da torej odpade razlog, ki določa izjemo gledé omejitve izvršbe v zmislu navedene cesarske naredbe, in da se mora reči, da je i s pravnega stališča i stvarno nedopustno, da se prosilca prepovedi, ki je imel ravno namenu kredita primerne stroške, nakaže na osebno poroštvo dolžnice in se s tem ravno isto doseže, čemur se je treba v zmislu večkrat navedene cesarske naredbe ogibati; in uva žuje, da se po rečenem ne more v izpodbijani višjesodni naredbi izrečeno razveljavljenejše prvosodnega odloka, s katerim se je prepoved dovolila, priznati kot zakonito vtemeljeno, in se s prošnjo za prepoved tudi samostojno presojanje urada, ki ima državni predujem ugotoviti in izplačati, nikakor ne ovira: višjesodno naredbo razveljavilo in prvosodni odlok zopet potrdilo.

R.

b) Sekvestracija konja po zmislu §-a 1425. obč. drž. zak.

Jos. L. trdi, češ, da je sklenil z I. C. menjalno pogodbo tega zmisla, da je zamenjal svojega konja za nasprotnikovega proti doplačilu 150 gld., da se pa sedaj I. C. brani, prevzeti od njega, tožnika, zamenjanega konja. Zato prosi Jos. L. naj se le-ta konj sodno sekvestira, naj se imenuje sekvester in naj se izroči temu sekvestru konj v rejo.

Prvo sodišče je zavrglo to zahtevo posebno iz razloga, da se nahaja prositelj sam v posesti konja, za katerega gre, da pa velja določba §-a 292. o. s. r. le takrat, če ni nobena stranka v posesti stvari, kojo je sekvestrirati; § 293. o. s. r. pa zahteva pogoj, da se nahaja toženec v posesti take stvari, in da preti nevarnost, da bo toženec to stvar tekom pravde zlorabil, poškodoval ali vničil; takih pogoj pa v predležecem slučaju ni najti.

Višje sodišče ugodilo je pa pritožbi prositelja in je privolilo v zahtevano sekvestracijo iz nastopnih razlogov:

Rekurent vtožuje zoper toženca izpolnitev menjalne pogodbe te vsebine, da je slednji ž njim zamenjal svojega konja za konja tožnikovega proti doplačilu 150 gld., da pa ne mara sedaj toženec izpolniti pogodbe, posebno da ne mara sedaj prevzeti od tožnika zamenjanega konja. Rekurent zmatra se glasom tožbe in svoje prošnje dolžnega, da izpolni pogodbo, posebno da izroči konja tožencu; ponudil je tudi to izročitev tožencu, le ta je pa sprejeti ne mara. Za takih okolščin ni smeti odreči pritožniku pravice, da prosi za sodno deponiranje konja po zmislu §-a 1425. obč. drž. zak, načinom sodne sekvestracije in to tem manj, ker ni moči rekurenta prisiliti, da obdrži rečenega konja do izida pravde v svojem varstvu in dalje, ker je zmatrati sekvestracijo kot primerno sredstvo k sodnemu deponiranju konja.

Redni revizijski rekurz toženčev zavrglo je najvišje sodišče z naredbo z dne 27. avgusta 1895, št. 10275, potrdivši drugosodno naredbo iz razloga, da ne gre tu za sekvestracijo po zmislu §-ov 292. in 293. o. s. r. pač pa za sekvestracijo v zmislu §-a 1425. obč. drž. zak. K uvedanju take sekvestracije ni treba dokaza o pravnem razmerji, ki čini podlago za to pravno sredstvo, zadostuje marveč že sama trditev prositelja, ker je pridržana razsoja o vprašanji, je li deponiranje ali sekvestracija opravičena ali ne, poznejši pravdi.

— oe —

c) Sporna vprašanja, nastala pri prisežnem naroku je smeti rešiti takoj s sodnijskim sklepom.

V pravdi V. P. proti V. J. zaradi pripoznanja najemne pogodbe ugodilo se je tožbi za slučaj, da položi tožnik v rzsodbi stilizovano glavno prisego.

Tožnik nastopil je to prisego pravočasno. K prisežnemu naroku pa, ki se je vsled tega nastopa določil, došla sta pač zastopnika obeh spornih strank, ne pa tudi tožnik; po preteku zakonite ure čakanja zaznamoval je zastopnik toženca stroške, nakar je zahteval zastopnik tožnikov za prenos naroka, trdeč, da je tožnik nagloma zbolel; zoper to zahtevo se je pa zastopnik toženca branil.

Tekom diktiranja zapisnika zglasi se pri sodišči tožnik trdeč, da se je zakasnil radi naglega zboljenja. Zahteval je, naj se mu

dovoli, da položi takoj prisego, čemur se je pa zastopnik toženca protivil, zahtevaje, naj se ne pripusti več tožnika k prisegi.

Sodnik, ki je vodil razpravo, proglašil je protokolarno sodni sklep, da se pripušča tožnik k položitvi prisege, ker se je bil k naroku oglasil še pred skončanjem zapisnika.

Zoper ta sklep zglesi zastopnik toženca takoj ničnostno pritožbo in zahteva, naj se s položitvijo prisega počaka do razsoje te ničnostne pritožbe.

Razpravo vodeči sodnik proglesi vnovič sodni sklep, da se slednji zahtevi toženca ne ugoti. Tožnik položil je na to prisego, dasiravno je oglasil toženčev zastopnik tudi proti temu sklepu ničnostno pritožbo.

Sodišče vtemeljilo je ta sklep s tem, da nima v predležčem slučaju niti določba §-a 250. o. s. r. niti dvorni dekret z dne 26. sept. 1842, št. 632. zb. j. z. mesta, ker se ni nobena stranka protivila zoper nastop prisege ali pa zoper določitev prisežnega naroka in ker gre torej zgolj za vprašanje, je-li tožnika, ki se je zglesil pri prisežnem naroku, dasi 10 minut pozneje, toda vendar le pred skončanjem in podpisanjem zapisnika, prekludirati in je-li ustaviti priseganje. O vprašanji tem trebalo je pa, ker ne zadeva merita spora, marveč zgolj sporno postopanje, koje vodi sodnik, z ozirom na določbo §-a 210. obč. sod. red. in na §-a 6. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. z. po analogiji §-a 13. istega zakona takoj rešiti, to tem bolj, ker ni sodnik niti opravičen prekiniti ali ustaviti narok.

Zoper oba sklepa, koja sta se intimirala strankama, rešuje prisežni zapisnik pismeno, vložil je toženec ničnostno pritožbo, katero je pa višje sodišče zavrnilo.

Tudi najvišje sodišče zavrnilo je izvenredno in hkrati ničnostno pritožbo toženca z naredbo z dne 7. marca 1894, št. 2508, ker ni najti v razsoji nižjih instanc nikake ničnosti; ni pa najti v okolnosti, da se je pripustilo tožnika k priseganji, čeravno je došel k naroku šele 10 minut po pretoku zakonite ure čakanja, niti kake očitvidne nepravilnosti, to tem manj, ker je došel tožnik k naroku še preje, predno se je toženec odstranil in predno se je razprava o zahtevi zastopnika tožnikovega za prenos naroka dokončala.

— oe —

d) K vprašanju o motenji posesti vsled prepovedi.

Fr. K. tožil je F. Š., naj pripozna, da je motil tožnika v mirni posesti pravice vožnje na slednjemu lastna zemljišča vl. št. 229 in 230 kat. obč. R. čez toženčevo zemljišče vl. št. 224 iste kat. obč., ker je toženec na slednjem zemljišču repo nasejal, hkrati pa proglasil, da ne dovoli več tožniku vožnje čez le-to z repo nasejano zemljišče.

Prvo sodišče je tožbi vgodilo iz razlogov, da je zmatrati razoranje ceste in nasejanje repe v zvezi s prepovedjo nadaljne vožnje kot motenje vozne pravice tožnikove, ker je najti oba pogoja za ustanovitev motenja posesti, namreč posest tožnika in motenje taiste od strani toženca.

Višje sodišče premenilo je prvo rzsodbo in je zavrnilo tožbeni zahtevek iz nastopnih razlogov:

Določba §-a 339. obč. drž. zak. zahteva, kakor je razvidno posebno iz drugega odstavka, ki opravičuje onega, ki je v posesti moten, da si izposluje prepoved posega, samolastno in neopravičeno poseganje v pravice tretjega, ali pa kratenje taistih, torej nek čin, kateri moti v istini posest. V zasejanji polja z repo ni pa moči najti motilnega čina, ker priznava tožnik v končnem govoru, da ga ne ovira zasejana repa pri vožnji. Bilo je polje tudi že dostikrat preje preorano, ne da bi bil tožnik proti temu kedaj vgovarjal. Ni torej tu najti okolnosti, ki bi omejevala vožnjo, ali ki bi vožnji stavila ovire, ni torej tožnik v svoji vozni pravici moten. Ni pa najti motilnega čina niti v sprva navedenem proglašenji dozdevne prepovedi, naj se presoja samo na sebi ali pa v zvezi z okolnostjo, da se je polje z repo zasejalo. Slednja okolnost ne ustanovlja namreč kakor že povedano, nikakega motilnega čina, ne more torej postati motilni čin niti v zvezi s prepovedjo. Prepoved pa sama ob sebi tudi ne ustanovlja motilnega čina. Prepoved to bilo bi zmatrati kot pravno relevanto le takrat, če se vrši pod nasledki §-a 351. obč. drž. zak.

Najvišje sodišče potrdilo je drugosodno rzsodbo z naredbno z dne 12. januv. 1894, št. 14474 uvažujé, da ni bila prepoved take vrste, da bi moral tožnik ubogati; ni mogel torej tožnik izgubiti vsled te prepovedi svojo posest po zmislu §-a 331. o. d. z.

e) Ako v zadolžnici ni naveden niti pravni naslov, niti omenjeno, da se je valuta izplačala, zadeva dokazno breme gledé onih dejanskih dogodkov, kateri ustanavljajo dolžno razmerje, tožnika, ne pa toženca, kateri je na zadolžnici podpisan kot porok in plačnik.

Na listini sledeče vsebine: »Zadolžnica o 4800 gld., kateri znesek je postal *A* danes *B*-ju dolžan. *A* zaveže se omenjeni znesek v treh mesecih loco *X* vrniti brez daljnih vgovorov« prevzel je *C* poroštvo za cel znesek kot porok in plačnik. Tožnik kot izkazani cesijonar *B*-jev zahteva sedaj od *C*-ja plačilo 4800 gld. Slednji je posebno vgovarjal, da ne vsebuje zadolžnica nobenega pravnega naslova, torej ni dokazna in je vgovarjal proti tožbenemu zahtevku posebno *exceptio non numeratae pecuniae*; cedent *B*, katerega je navedel kot pričo tožnik, je povedal med drugim, da je še le potem, ko se je izdala zadolžnica in poroštvena izjava na njej, izročil *D*-ju znesek 4000 gld., da je da *A*-ju; da sicer ni bil navzoč, ko se je posojilo izplačalo, da mu je pa *D* pozneje povedal, da je denar izročil *A*-ju in da je slednji to tudi potrdil, ker je njemu — *B*-ju, rekel, da je stvar v redu.

Prva instancija ugodila je tožbi gledé zneska 4000 gld. nepogojno, gledé ostanka 800 gld. pa le s pogojem, ako toženec v tožbi mu nevračno naložene glavne prisege, da ni res, da je *B* v zadolžnici navedeni znesek 4800 gld. *A*-ju v gotovini dal kot posojilo, ne bi prisegel. Rzsodba opira se posebno na to, da je toženec sam v odgovoru priznal, da je prevzel poroštvo samo za posojilo, ker pa toženec ne trdi, da je z glavnim dolžnikom *A*-jem razven vprašljive zadolžnice upnika *B*-ja še kako drugo zadolžnico podpisal kot porok in plačnik, nadomestuje to priznanje manjkujoči pravni naslov. Kar se tiče vgovora, da sam, toženec, ni prejel valute, je to brez pomena, ker se ne odšteje poroku posojilna valuta. Ker ni toženec navedel nobenih dokazov za svoje trditve, moralo se je na podlagi omenjenih priznanj, katera se ujemajo do zneska 4000 gld. z izpovedbo priče *B*-ja, ugoditi nepogojno tožbenemu zahtevku z delnim zneskom 4000 gld. in se je morala gledé okolnosti, da se je odštel tudi ostanek 800 gld. torej ves posojilni znesek, pripustiti nevračna glavna prisega, katera se je naložila v tožbi.

Druga instancija ugodila je tožbi samo gledé zneska 4000 gld. in jo je zavrnila gledé ostalih 800 gld. nepogojno, to pa posebno samo z ozirom na to, da je toženec, kar se tiče exceptio non numeratae pecuniae, samo vgovarjal, da ni prejel valute, ko je vender le-ta dati samo dolžniku ne pa poroku, in z ozirom na to, da je priča *B* določno izpovedal, da je odštél samo 4000 gld., ker ni imel več denarja, oziroma ker se je bal, več dati, in ker očigled tako določné izpovedbe tožnikove priče dokaz po nevračni glavni prisegi o nasprotstvu ni dopusten.

Najvišje sodišče odbilo je tožbeni zahtevek z razsodbo z dne 17. decembra 1895, št. 14949 popolnoma.

Razlogi:

Ker v vprašljivi zadolžnici ni naveden pravni naslov, iz katerega je postal *A* dolžan *B*-ju 4800 gld., niti ni omenjeno, da je *B* izplačal *A*-ju ta znesek, moral bi tožnik, ker je toženec vgovarjal, da bi se bil izplačal posojilni znesek 4800 gld. izdajatelju zadolžnice, doprinesiti o tej okolnosti dokaz po občnem sodnem redu, posebno ker se mora zmatrati samo v slučaji, da je ta okolnost resnična, po tožencu za ta znesek kot porok in plačnik prevzeta zaveza kot pravoveljavno. Tožnik pa ni doprinesel dokaza preje omenjenih odločilnih okolnostij, kajti po njem navedena priča *B* ni potrdila izplačila posojila *A*-ju, ampak samo izpovedala, da je še le po izdaji zadolžnice in njej dodane poroštvene izjave toženčeve izročil *D*-ju znesek 4000 gld., da ga da *A*-ju. Ali je *D* prejeti znesek 4000 gld. ali del tega zneska res izročil *A*-ju, priča *B* iz lastne opazbe ni mogla potrditi. Njegova daljna izpovedba, da je *D* mu rekel, da je izročil 4000 gld. *A*-ju, more pa ravno tako malo nadomestiti, kakor izpovedba priče *B*, da mu je potrdil *A*, da je stvar v redu, dokaz po občnem sodnem redu o izplačilu posojila. Na nevračno glavno prisego, katera se je nalagala tožencu in subsidio, pa ni bilo spoznati, ker rezultat zaslišavanja prič ni potrdil tožnikove trditve, da je bil toženec navzoč, ko se je posojilo izplačalo, in tudi z ozirom na to, da tožnik sam navaja, da je bivališče *A*-ja neznan in je torej tožencu vzeta možnost, da bi si pridobil prepričanje o resnici ali neresnici dokaznega stavka. V teh okolščinah tožbeni fundament po pravdnem izidu ni dokazan in se tudi ne da dokazati. Ako pa nižji instanci v kljub temu niso tožbe-

nega zahtevka povsem zavrnil, tiči v tem očitna krivica, katera opravičuje v zmislu dvornega dekreta z dne 15. februarija 1833, št. 2593. z. j. z., da se nižjisodni razsodbi izpremenita in tožbeni zahtevek povsem odbije.

Kazensko pravo.

a) Istinita poročila o javnih razpravah državnega zbora spadajo pod določila §-a 28. odst. 4. tisk. zak. tudi tedaj ako se v zastopstvu govor, kateri priobčuje poročilo, ni govoril v nemščini. Radi istinitih poročil govorov, kateri se niso govorili v nemščini, izključeno je kazensko postopanje v subjektivnem oziru, pa tudi objektivno postopanje proti tiskovini, katera ima tako poročilo, je izključeno po §-u 493. k. pr. r.

Justično ministerstvo je c. kr. najvišje sodišče v zmislu §-a 16. lit. f) ces. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325. drž. zak. naprosilo, naj le ta izreče svoje mnenje o prašanji, če spadajo istinita poročila o razpravah državnega zbora tudi tedaj pod določilo §-a 28. odst. 4. tisk. zak., ako se govor, kateri priobčuje poročilo, v zastopstvu ni govoril v nemščini.

C. kr. najvišje sodišče sklenilo je na čelu s toječe mnenje v najpopolnejšem senatu z naredbo z dne 3. marca 1896, ad št. 2354 v sporazumu z generalnim prokuratorjem.

Razlogi:

Za mnenje o prašanji, če spadajo istinita poročila o razpravah državnega zbora tudi tedaj pod določilo §-a 28. odst. 4. tisk. zak., ako se govor, kateri priobčuje poročilo, v zastopstvu ni govoril v nemščini, merodajna je najprvo plenarna odločba kasacijskega sodišča z dne 20. julija 1882, št. 6827, št. 452. Nowakove zbirke, posebno ker vprašanje ne razločuje, ako istinito poročilo obsega celo javno sejo državnega zbora z govorom člana dotičnega zastopstva, kateri se v tej seji ni govoril v nemščini, ali če se reproducira samo posamezni govor, kateri se v tej seji ni govoril v nemščini. S to odločbo, katera se je izdala vsled ničnosti pritožbe generalne prokuratorje v varstvo zakona, izreklo se je kasacijsko sodišče proti nazoru, kateri se je dotlej v praksi večkrat uveljavljal

in kateri je našel mesto tudi v judikaturi, opirajočemu se na strogo verbalno interpretacijo odst. 4. § a 28. tisk. zak., »da se radi istinitih poročil javnih razprav v državnem zboru in v deželnih zborih ne sme nihče pozvati na odgovor«, da se namreč dotično zakonito določilo, ker je izjema, sme uporabljati samo na istinita poročila o javni seji državnega ali deželnega zbora, ne pa na poročilo posameznega govora, kateri se je govoril v dotični seji in kateri se je vzel iz stika poročila, in da to določilo izključuje samo subjektivno kazensko preganjanje radi tacega poročila, ne pa uporabe objektivnega postopanja, kakor ga določa § 493. k. pr. r. V tej odločbi izreklo je c. kr. najvišje kot kasacijsko sodišče svoje mnenje v tem zmislu, da je prva omejitev uporabe §-a 28. odst. 4. tisk. zak. na istinita poročila cele javne seje, kakor tudi druga omejitev na samo subjektivno kazensko preganjanje v očitnem protislovju z besedilom in zmisлом pa tudi s smotrom zakona, da spada torej tudi poročilo posameznega govora, ki se je govoril v javni seji državnega ali deželnega zbora pod izjemno določilo §-a 28. odst. 4. tisk. zak. in da je torej gledé na tem mestu zakona navedenega istinitega poročila tudi objektivno kazensko preganjanje po §-u 483. k. pr. r. izključeno.

Z ozirom na to plenarno odločbo rešiti more kasacijsko sodišče tudi sedanje prašanje samo v potrdilnem zmislu. Niti temeljni zakon o državnem zastopstvu z dne 26. februarja 1861, št. 20. drž. zak., kateri je veljal za časa izdaje tiskovnega zakona z dne 17. decembra 1862, kakor tudi ne k temu spadajoči zakon z dne 31. julija 1862, št. 78. drž. zak. o opravnem redu državnega zbora, niti temeljni zakon z dne 21. decembra 1867, št. 141. drž. zak., niti zakon z dne 12. maja 1873, št. 94. drž. zak. o opravnem redu državnega zbora nimajo zakonitega določila o tem, da se mora v javnih sejah državnega zbora razpravljati samo v nemščini in da ne sme noben član dotičnega zastopstva, ako govori v javni seji, posluževati se v svojem govoru družega, kakor nemškega jezika. Celo opravnili red za poslansko zbornico državnega zbora z dne 2. marca 1875 in oni za gospodsko zbornico z dne 25. januarja 1875 nimata nobene jednake določbe in v istini govore nekateri poslanci pri javnih razpravah poslanske zbornice govore ne v nemščini, ampak v svojem deželnem ali materinem jeziku, ne da bi se temu vgovarjalo ali smelo vgovarjati. Res zapisujejo se v §-u 50.

in §-u 22. omenjenega opravnega reda predpisani zapisniki o sejah v nemškem jeziku. Le-ti zapisniki pa tudi nimajo posameznih govorov. Da se le-ti reproducirajo, za to namenjena so stenografična poročila (zapisniki), katera določujeta §-a 50. in 22. omenjenih opravnih. Le-ta se res, ker se stenogrami nahajajo le v nemščini, tiskajo in objavljajo samo v nemškem jeziku in torej ne vsebujejo govorov, kateri se govore v drugem jeziku kakor v nemškem. Le-ta okolnost morda res otežuje organom, kateri izvršujejo tiskovni zakon, tedaj, kader gre za posnetek govorov, kateri so se govorili v drugem, kakor v nemškem jeziku, njih službovanje, mogoče da celo onemogočuje v rokih, kateri veljajo za konfiskacijo in za objektivno postopanje, ker se ne more primerjati govora, ponatisnena v listu z objavami stenografičnega zapisnika. Le-ta težkoča, katera nastane tudi lahko za (istinita) poročila v nemškem jeziku gledé govorov v nemškem jeziku, ker kazenskim organom ni vselej takoj že na razpolago stenografični zapisnik, da bi se moglo vršiti primerjanje, ne more biti povod, da bi se na poročila govorov, kateri se niso govorili v nemškem jeziku, ako so ta poročila istinita, ne uporabljalo določilo §-a 28. odst. 4. tisk. zak.

Kajti v tem zakonitem določilu nahajajoča se dobrota ne nanaša se na istinita poročila iz zapisnikov ali stenografičnih poročil o javnih razpravah državnega zbora, ampak na te razprave in posamezne govore, kateri so del razprave, same, in ne more biti odvisno, da se zmatra tak govor delom javne razprave in da se uporablja nanj določilo §-a 28. odst. 4. tisk. zak., od tega, če se je sprejel v stenografični zapisnik, ampak samo od tega, če se je res govoril. Stenografični zapisnik zmatrati se more torej le kot sredstvo, da se primerja in konstatuje, je li poročilo istinito ali ne.

Pa tudi očitvidni smoter določila §-a 28. odst. 4. tisk. zak., katero je samo korolar imuniteti, katero dovoljuje § 16. odst. 2. tem. zak. z dne 21. decembra 1867, št. 141. drž. zak. članom državnega zbora za svoje izjave, storjene v izvrševanju svojega poklica, velja vsekako tudi za govore, kateri so se govorili v javnih razpravah v drugem, kakor v nemškem jeziku. Le-ta smoter obstoji, da se govori z besedami kasacijskega sodišča v razlogih k plenarni odločbi z dne 20. julija 1882, v tem: »da se na jedni strani varuje imuniteta članov državnega zbora, katero omejujejo samo zakonita določila opravnega reda, ne pa kazenski zakon, na drugi strani pa,

da se da izraz načelom konstitucionalnega državnega prava in ljudskega zastopstva, ker se mora namreč zmatrati razmerje med poslanci in njihovimi volilci v tem zmislu, da imajo volilci pravico, čuti istinito vse, kar so govorili poslanci v zastopstvih, kateri smoter se da doseči popolnoma le tedaj, ako so poročila o javnih razpravah oproščena vsake druge kontrole razun gledé njihove istinitosti.

b) **K razlagi §-ov 197. in 199., lit. a) k. z.**

Pri nekem tepežu v G. bila sta dne 22. julija 1894. l. mej drugimi poškodovana tudi Jurij S. in France R., in sicer prvi težko, drugi pa lahko. Na podlagi poizvedeb dvignilo je državno pravdnništvo proti Francetu R. obtožbo radi hudodelstva težke telesne poškodbe, storjenega s poškodovanjem Jurija S., zajedno pa predlagalo, da se spisi svojedobno odstopijo c. kr. okrajnemu sodišču v pristojno postopanje proti Juriju S. radi prestopka zoper telesno varnost po §-u 411. k. z., ker je prizadejal Francetu R. lahko okvaro. I tekom poizvedeb i pri glavni razpravi proti Francetu R. bil je Jurij S. zaslišan kot priča in obakrat izpovedal enako, da mu je težko okvaro prizadel France R. »iz gole hudobije, ker mu jaz takrat sploh nisem nič prizadejal« in pristavil: »Ni res, da sem jaz Franceta R. pred njegovo hišo napadel in ga vrgel na tla«, pri glavni razpravi pa še izjavil, da on obtožencu ni ničesar žalega storil«.

Na podlagi dokazilnega materiala bil je France R. obsojen pri deželnem sodišči v Lj. dne 11. oktobra 1894. l. radi hudodelstva težke telesne poškodbe, Jurij S. pa pri okrajnem sodišči v K. dne 23. novembra 1894. l. radi prestopka po §-u 411. k. z. na deset dñij zapora, in se slednji proti navedeni sodbi niti vzklical ni.

Vsled ovadbe Franceta R. vršila so se potem proti Juriju S. poizvedbe radi hudodelstva goljufije po §-ih 197. in 199., lit. a) k. z. in na podlagi istih je državno pravdnništvo, ker je bilo dokazano, da je Jurij S. pri navedeni priliki udaril Franceta R. z neko rečjo po glavi in ga na tla podrl, obtožilo Jurija S. radi krivega pričevanja pred sodiščem, storjenega s tem, da je *a*) tekom poizvedeb in *b*) pri glavni razpravi po krivem pričeval. Jurij S. bil je nato z rzsodbo deželnega sodišča v Lj. z dne 21. februarija 1895, št. 2165 v zmislu obtožbe krivim spoznan in obsojen.

V ničnostni pritožbi proti tej sodbi naglašal je obtoženec, da je dognano, da je vložil France R. proti njemu ovadbo radi telesne poškodbe, še predno je bil on (obtoženec) vsled druge ovadbe radi njemu prizadete težke telesne poškodbe zaslišan, da se ga je moralo torej pri zaslišanji zmatrati za obdolženca, ne pa za pričo, in da mu radi tega okolnost, da ga je sodnik vendar zaslišal za pričo, nikakor ne more škoditi.

Vsled te pritožbe je najvišje kot kasacijsko sodišče v nejavni seji z razsodbo z dne 23. aprila 1895, šte. 4323 prvosodno razsodbo razveljavilo ter kazensko stvar v zopetno razpravo in razsodbo prvemu sodišču vrnilo iz nastopnih razlogov:

Prvo sodišče se je v razlogih izpodbijane sodbe zadovoljilo s konstatovanjem, da je bil obtoženec Jurij S. i dne 23. julija 1894. l. tekom uvodnih poizvedeb i dne 11. oktobra 1894. l. pri glavni razpravi — in sicer drugič pod prisego — zaslišan kot priča. Vsebinska njegove izpovedbe, ki se je zmatrala krivo, pa je, da on povodom tepeža z dne 22. julija 1894, pri katerem je bil on (Jurij S.) sam od Franceta R. težko poškodovan, slednjemu ni storil nič žalega.

Prvo sodišče pa omenja kot Jurija S. obtežujočo okolnost, da je bil le-ta radi Francetu R. pri isti priliki prizadete okvare obsojen na deset dnij zopora. — V zvezi s tem dejstvom pa je bilo uvaževati, da je tukaj, v kolikor je imel obtoženec odgovoriti na vprašanje, »je-li R—a poškodoval«, opraviti z zagovorom obdolženca, ne pa z izpovedbo priče, in vsled tega bi bilo imelo prvo sodišče premotrivati vprašanje, ako so smeli zaslišujoči sodniki dne 23. julija in 11. oktobra 1894. l. po pravdnem položaji za časa inkriminovanih izpovedeb obtoženca S—a zaslišati kot pričo, in ako ne bi bili imeli morda istega zmatrati obdolžencem, kajti po §-u 202. k. pr. r. se ne sme proti obdolžencu uporabljati nikaka sila, da bi se ga pripravilo do gotovih navedeb, in tudi ne pretnja z nasledki §-a 199, *lit. a)* k. z., ki se nahaja v vsakem zaslišanji kot priča.

Iz spisov sledi, da je bila ovadba o Francetu R. prizadeti okvari že preje pri sodišči, predno je bil Jurij S. zaslišan, da je bil tudi France R. že preje o tem zaslišan in da se je njegova izpovedba Juriju S. celo izrečno predočila, da se o njej izjavi. Po sklenenem uvodnem postopanju pa je državno pravdnštvo predlagalo, da se spisi odstopijo okrajnemu sodišču v svrhu postopanja proti Juriju S. radi Francetu R. prizadete okvare in ta predlog bilo je

še izvršiti, ko je bil Jurij S. zaslišan drugič kot priča dne 11. oktobra 1894. l. povodom glavne razprave.

Ker prvo sodišče teh dejstev ni upoštevalo in torej sploh ni prišlo do presoje o tem, bi se li bil imel Jurij S. pri zaslišanjih dne 23. julija in 11. oktobra 1894. l. zmatrati pričo ali obdolžencem in kot tak zaslišati, ni dognalo onih dejstev, katera dognati je potreba, da se zakon prav uporablja, in je torej kasacijsko sodišče v zmislu §-a 288., št. 3. k. pr. r. in §-a 5., zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3. drž. zak. ex 1878 vrnilo kazensko stvar prvemu sodišču v zopetno razpravo.

Pri novi razpravi je bil Jurij S. z rabsodbo istega sodišča z dne 29. maja 1895, št. 5000 krivim spoznan hudodelstva goljufije po krivem pričevanju pri glavni razpravi dne 11. oktobra 1894. l., oproščen pa v zmislu §-a 259., št. 3. k. pr. r. od obtožbe radi krivega pričevanja tekom uvodnih poizvedeb dne 23. julija 1894. l. in sicer iz sledečih razlogov.

Objektivno je dognano, da so vse preje navedene trditve J. S. neresnične. Ker pa je po spisih tudi dognano, da je bila ovadba proti Juriju S. radi Francetu R. prizadete poškodbe vložena še pred zaslišanjem Jurija S., kar je bilo preiskovalnemu sodniku dobro znano, ker je slednjega pri tej priliki zaslišal tudi o predmetu R—ove ovadbe, je gotovo, da je moral imeti sodnik pri zaslišanji o zadnje navedenem dejanji Jurija S. na sumu radi tega dejanja, in da bi ga ne bil torej imel zaslišati kot pričo. Ker je bilo torej takrat zasliševanje Jurija S. kot priče po kazensko-pravdnem položaji nedopustno, ga je sodišče od obtožbe radi dotičnega pričevanja oprostilo.

Po obtožbi pa je bila kazenska zadeva Franceta R. od one Jurija S. popolnem ločena, to tem bolj, ker je prva bila podvržena pristojnosti sodnega dvora, druga pa je spadala pred okrajno sodišče. Vsled tega zmatralo je sodišče, da je bilo s kazensko-pravdnega stališča ne le popolnem opravičeno, marveč celo zapovedano, pozvati poškodovanega Jurija S. k razpravi proti Francetu R. in ga zaslišati kot pričo. Uvažujé slednjič, da kaznivost krivega pričevanja ni izključena v zmislu §-a 2. k. z. vsled tega, da se je bilo Juriju S. bati, da bi bil preganjan radi kaznivega dejanja, o katerem se kot priča zaslišuje, je sodišče obtoženca radi krivega pričevanja pri glavni razpravi dne 11. oktobra 1884. l. krivim spoznalo.

Ničnostni pritožbi obtoženčevi pa je najvišje kot kasa-
cijsko sodišče po javni razpravi z rabsodbo z dne 8. novembra
1895, št. 8768 ugodilo, izpodbijano sodbo, v kolikor je bil z isto
Jurij S. obsojen, razveljavilo in ga v zmislu §-a 259., št. 3. k. pr. r.
od obtožbe oprostilo, sicer pa prvosodno sodbo pustilo nedotakneno.

Razlogi.

Ničnostna pritožba Jurija S., ki trdi, opiraje se na ničnostni
razlog §-a 281., št. 10. (rectius št. 9., *lit. a*) k. pr. r., da se je po
sodnem izreku, da učinja dejanje, ki se njemu v zlo šteje, hudo-
delstvo goljufige, kazenski zakon nepravilno uporabljal, je vtemeljena.
Ako je namreč za zaslišujočega sodnika še pred zaslišanjem kake
osebe sum vtemeljen, da je zakrivila kaznivo dejanje, o katerem se
jo zaslišuje, se je ne sme zmatrati za pričo, ker bi služila sicer ka-
zenska sankcija §-a 199., *lit. a*) k. z. v to svrhu, da se od osumljenca
izsili priznanje, kar pa se nikakor ne da spraviti v soglasje s pred-
pisom §-a 202. k. pr. r. Pritožnik Jurij S. pa se pri glavni razpravi
proti Francetu R. kot priča pod prisego ni zaslišal le o dejstvu
njemu prizadete poškodbe, v katerem oziru S—u ne more očitati
neresnično pričevanje, m arveč tudi o tem, je-li pri vprašljivem tepežu,
s Francetom R. le-tega napal in poškođoval, kar je on pod prisego
tajil. Ta del zaslišanja Jurija S—a pa je pravo za pravo zaslišanje
osumljenca in na to nanašajoči se del njegove izpovedbe ima se
zmatrati kot obdolženčev zagovor, ker zaslišanec na ta stavljena
mu vprašanja ni mogel odgovarjati resnice, ne da bi se priznal
krivim kaznivega dejanja, namreč prestopka po §-u 411. k. z.; to
razmerje bilo je sodišču tudi znano, ker si je državno pravdnštvo
pridržalo zasledovanje Jurija S. in predlagalo, da se dotični spisi od-
stopijo okrajnemu sodišču v svrhu obsodbe pritožnika. Vprašljiva
izpovedba obtoženčeva datira torej iz časa, v katerem radi kaznivega
dejanja, o katerem je bil vprašan kot priča, ni bil le na sumu,
marveč od javnega obtožitelja tudi že obdolžen. V teh okolišnih
pa ga sodišče pri vprašljivem zaslišanji ni smelo zmatrati za pričo,
in se mora reči, da je mnenje sodnega dvora, da se je to moralo
zgoditi, ker se morejo tudi take osebe, ki so na sumu, da so se
vdeležile kaznivega dejanja, radi katerega so zaslišane, o istih izpra-
ševati kot priče (§ 170., št. 1. k. pr. r.) in ker se ima vsaka oseba,
ki pri glavni razpravi ne nastopi kot obdolženec, zaslišati kot priča,

— pomotno, ker na jedni strani pritožnik ni bil na sumu, da bi se bil vdeležil kaznivega dejanja, radi katerega se je takrat vršila glavna razprava proti Francetu R., na drugi strani pa sledi iz določbe §-a 38. k. pr. r., da se morejo tudi take osebe, ki formalno niso obdolženci, zaslišati kot osumljenci, in iz določbe §-a 252., št. 1. k. pr. r., da se smejo prečitati tudi izpovedbe soobdolžencev, o katerih ni treba, da bi bili tudi soobtoženci; gledé na to se pač strinja z naravo stvari same in z zakonom, da se osebe, ki se ne morejo zaslišati kot priče, ker imajo izpovedati tudi o lastnem kaznivem dejanji, zaslišijo kot obdolženci, akoravno se imajo zaslišati pri razpravi, h kateri se niso pojavili kot obtoženci. To je tudi jasno, ako se uvažuje, da bi se Jurij S. gotovo ne bil smel zaslišati kot priča, ako bi se bilo razpravljalo o obtožbi, dvigneni proti njemu, istočasno kakor proti Francetu R. in da ločitev obeh kazenskih zadev, ki se je izvršila iz pravdnotehniških razlogov, pravnega položaja pravnih strank ne more izpremeniti in pritožniku kot obdolžencu pristoječih pravic ne more prikrajšati. Iz tega sledi, da se more zmatrati izpovedba, ki se šteje Juriju S. v zlo, le kot obdolženčeva izpovedba, in da je sodišče isto le vsled pravne pomote upoštevalo kot pričino izpovedbo. Ker se torej nahaja tu ničnost §-a 281., št. 9. *lit. a)* k. pr. r., bilo je ničnostni pritožbi ugoditi, izpodbijano sodbo v obsojajočem delu razveljaviti in obtoženca v zmislu §-a 259., št. 3. k. pr. od obtožbe oprostiti. R.

c) Smrtno kazen ni smeti pooprčiti (§ 50. kaz. zak. in § 265. k. pr. r.).

Stefan Noga, ki je bil z razsodbo okrajnega sodišča z dne 2. maja 1894 radi prestopka po §-u 411. kaz. zak. učinjenega dne 3. aprila 1894. l., z razsodbo z dne 1. marca 1895 radi istega prestopka, storjenega dne 3. svečana 1895. l. in končno z razsodbo z dne 17. maja 1895 radi prestopka po §-u 468. kaz. zak., storjenega dne 18. septembra 1894. l. k raznim kaznim obsojen, koje je tudi že vse prestal, spoznan je bil vsled razsodila porotnega sodišča z dne 26. sept. 1895 krivim hudodelstva zavratnega umora, storjenega dne 21. oktobra 1893 in je bil obsojen po zmislu §-a 136. kaz. zak. k smrti.

Ko je zadobila generalna prokuratura o tej zadevi vednost iz spisov, koji so se predložili najvišjemu kot kasacijskemu sodišču po zmislu §-a 341. kaz. zak., vložila je proti navedeni razsodbi porotnega sodišča po §-u 292. kaz. zak. ničnostno pritožbo v varstvo zakona. Le-tej pritožbi je najviše kot kasacijsko sodišče z odločbo z dne 2. januarija 1896, št. 15183 ugodilo s tem, da je premenilo kazen smrti oziraje se na §-a 35. in 50. kaz. zak. v kazen 2oletne težke ječe.

Razlogi. Iz izkaza kaznij, prečitanega tekom glavne razprave se je razvidelo, da je bil Stefan Noga s pravovelnimi razsodbami okrajnega sodišča v K. z dne 2. maja 1894, z dne 1. marca 1895 in z dne 17. maja 1895 k raznim kaznim obsojen, koje je vse že prestal.

Če se pomisli, da je bil obtoženec po dnevnu umora, storjenega dne 21. okt. 1893. l., toda še pred razsodbo z dne 26. sept. 1895, glasečo se na kazen smrti, krivim spoznan raznih drugih kazenskih činov in da je naložene mu kazni v istini tudi prestal, ni moči dvomiti o tem, da ni smeti naložiti obtožencu več kazen smrti, ker bi se sicer rušil predpis §-a 265. k. pr. r. in §-a 50. k. z.

Porotno sodišče, ki je te predpise prezrlo, rušilo je zakon, ker je obsodilo Stefana Noga k smrti in je takim načinom prekoračilo meje svoje sodne pravice (§ 344., št. 12. k. pr. r.); trebalo je torej razsodbo vničiti in Stefanu Noga naložiti kazen težke ječe.

—oe—

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v br. 3. za mesec marec sledečo vsebino: Uredjenje seljačkoga posjeda i regulacija zadružnih odnošaja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji te bivšoj vojnoj krajini s obzirom na hrvatsko — ugarsko pravo i urbar Marije Terezije. Napisao Josip Hohlač. Nastavak. — Tečaj postupka po vojničkom kaznenom postupniku i misli o reformi istoga. Piše dr. Stjepan Posilović. Nastavak. — Ako krčmar u nakani preprodaje, kupi ili inako nabavi spirituozna pića, je-li odatle nastaje absolutni momenat za nadležnost trgov. suda? Napisao dr. M. K—ć. — Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazнено. Iz upravne prakse. — Rješitba kr. financialnoga upravnoga sudišta. — Poslovanje sudova u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Dr. Krunoslav Bobinac. — Svaštice — Književne obznane. — Vjestnik.